

HELENA JANNERT

STUDIEBIBLIOTEKARIE

- tankar och idéer om en ny yrkesroll

1 • 2001

FRAMSTEGET

innehåll

1 FÖRORD

2 BAKGRUND

2 BILL och EBILL

4 STUDENTENS BEHOV

4 Media

6 Inköpsnivå för folkbiblioteket

7 Inköpsnivå för länsbiblioteket

8 Databaser

8 Informationskompetens

10 Biblioteksmiljö

11 STUDIEBIBLIOTEKARIE SOM YRKESROLL

11 Pedagogisk utbildning

12 Utbildning i webbproduktion

12 Omvärldsanalys

13 Analys av den egna verksamheten

13 Kontaktarbete – bildande av nätverk

14 ARBETSFORMER OCH VERKTYG FÖR STUDIEBIBLIOTEKARIEN

14 Arbetsformer i den egna organisationen

14 Arbetsformer i samarbete med andra organisationer

15 Arbetsformer vid arbete med studenter

16 Verktyg

18 STUDIEBIBLIOTEKARIEN – EN SAMMANFATTNING

18 LITTERATUR

Denna skrift är tänkt som inspirationskälla och diskussionsunderlag vid inrättande av studiebibliotekariefunktioner på folkbiblioteken.

Förord

Skriften bygger på erfarenheter och kunskap som växt fram i projekten BILL (Bibliotekens roll i det livslånga lärandet) och EBILL (Elektroniskt bibliotek i det livslånga lärandet) i Västra Götalandsregionen. De båda projektens mål har varit att utveckla folkbiblioteken till effektiva institutioner för utbildningsstöd. Totalt har ett tjugotal bibliotek deltagit i något av projekten.

Skriften vill även visa att studiebibliotekarier på folkbiblioteken är en naturlig del, i den av regeringen föreslagna satsning på uppbyggnad och utveckling av en infrastruktur för vuxnas lärande. I propositionen Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen (2000/01:72) poängteras att en väl fungerande infrastruktur för vuxnas lärande är en viktig faktor i ett kunskapssamhälle. Propositionen framhåller att möjligheten till lärande och stödet till detta i ökad grad måste finnas när och där medborgaren söker ny kunskap.

Studiebibliotekarien är en del i kommunens infrastruktur för vuxnas lärande.

Vi lever i dag i ett samhälle präglad av krav på livslångt lärande. Borta är tiden då en utbildning räckte för hela det yrkesverksamma livet. Nu krävs både omskolning och ständig kompetensutveckling i det dagliga arbetslivet.

Bakgrund

Utbildningarnas struktur och form har gått från att vara statiska och gruppinriktade till att bli alltmer flexibla och individinriktade. Det livslånga lärandet bottnar ju i den enskilda individens egna önskningar och behov.

För folkbiblioteken har det ökade kunskapskravet på samhällets individer inneburit ett ökat och förändrat behov av biblioteksservice. Det livslånga lärandet är en angelägenhet för folkbiblioteken, som av tradition har en viktig roll inom folkbildningen. Därför bör folkbiblioteken nu anpassa sin verksamhet till en utveckling som innefattar även distansstudier, flexibelt lärande och problembaserad undervisning. Därigenom stärker folkbiblioteken sin roll som en viktig resurs för kommunernas satsning på utbildning och utveckling.

BILL OCH EBILL

Distansutbildningsmyndigheten, Distum, har stött utveckling och användning av flexibel utbildning på distans. Distum anslog medel till och initierade olika projekt som befrämjar denna utveckling. Projekten BILL och EBILL i Västra Götalandsregionen är två sådana projekt.

BILL var ett samverkansprojekt mellan flera bibliotek i landet, se www.bill.hb.se. BILL bedrevs i fem delprojekt i olika delar av Sverige. I Västra Götalandsregionen drevs delprojektet mediaarbete. Tio folkbibliotek i regionen deltog i projektet. Syftet med projektet var att prova

ut metoder för folkbibliotekens mediaurval och beståndsuppbyggnad som bättre än hittills tillgodoser de distansstuderandes krav. Projektet var ettårigt och pågick under år 2000.

Biblioteken fick från början välja fritt mellan en rad olika föreslagna aktiviteter. Mediainköp av olika slag var den mest valda aktiviteten. Att tillhandahålla böcker uppfattades av de flesta som den allra viktigaste insatsen för studerande. Aktiviteter som återspeglade ett utvecklingsperspektiv på arbetet med studerande hade inte valts i samma utsträckning. Flera aktiviteter blev oprövade och kom istället att hamna i fortsättningsprojektet EBILL.

Projektperioden för EBILL löper från hösten 2000 till december 2001. Tyngdpunkten ligger på metodutveckling av arbetet med de studerande. Syftet med projektet är att prova hur biblioteken med hjälp av nya tekniska verktyg, nya gränssnitt och nya arbetsformer kan etablera och utveckla en ny yrkesroll – studiebibliotekarien. Begreppet "studiebibliotekarie" har etablerats genom projekten BILL och EBILL. Det är en funktion med särskilt ansvar för vuxna studerande av olika kategorier. Studiebibliotekarien bedriver det utåtriktade kontaktarbetet med studerande, lärcentra, högskolor, andra utbildningsanordnare och bibliotek. Studiebibliotekarien samlar in kunskap om utbildningssituationen i kommunen och planlägger bibliotekets utbildningsstöd lokalt.

**För mer information om
de båda projekten se
www.bibl.vgregion.se/bill/.**

I alla typer av service står användarens behov i centrum för verksamheten. En verksamhet står och faller med sina användare. Motsvarar inte servicen användarens behov söker hon efter motsvarande service hos andra aktörer.

Studentens behov

Kulturrådet skriver i sin omvärldsanalys OM 2001 världen att de studerande söker sig till det bibliotek som för tillfället ger bäst service. För den studerande spelar det alltså ingen roll om det är ett folkbibliotek eller högskolebibliotek som tillgodoser litteraturbehovet.

Vilka behov har då de studerande? Erfarenheterna visar att behoven är individuella och beror på den enskilda studerandes sociala situation, studiebakgrund, studieort och val av utbildning. Det är alltså inte möjligt att med bestämdhet säga hur de studerandes behov ser ut och hur verksamheten skall formas. Varje bibliotek måste forma sin verksamhet utifrån sina studerandes behov. Det gäller att skapa en flexibel verksamhet som med lyhördhet är beredd på nya uppgifter och tankegångar. Studiebibliotekarien är den som kan analysera de studerandes behov utifrån de kontakter som byggs upp med studerande och utbildningsanordnare.

I grova drag kan de studerandes behov delas in i tre delar, media, informationskompetens och biblioteksmiljö.

MEDIA

När det gäller media har de studerandes förfrågningar efter kurslitteratur på folkbiblioteken varit en svår och evig inköpsfråga. Det är ju trots allt så att ansvaret för kurslitteraturen i första hand ligger på de studerande, i andra hand på högskolebiblioteken och först därefter på folkbiblioteken.

Folkbiblioteken måste kunna säga nej till förfrågan om kurslitteratur. Det finns kurslitteratur som inte lämpar sig att låna för den studerande. Biblioteket kan göra den studerande en björntjänst genom att låna in allt. Viss litteratur är så grundläggande och väsentlig för en utbildning att den bör ägas av den studerande för att hon ska kunna tillgodogöra sig kursen/kurserna.

Varför ska då folkbibliotek alls köpa in kurslitteratur och vilken litteratur skall i så fall köpas in? För den enskilda studenten är i det grunden ointressant från vilken typ av bibliotek hon erhåller sin litteratur. Folkbiblioteken finns på nära håll och erbjuder även andra aktiviteter än förmedling av litteratur för studier.

Vill folkbiblioteket vara en aktiv del i infrastrukturen för vuxnas lärande förutsätts ett förändrat mediaarbete.

Ett ökat och mer medvetet inköp av kurslitteratur leder till:

- att folkbiblioteket får större betydelse för studerande, lärare och lärcentra.
- en höjd kvalitetsnivå på folkbibliotekets bestånd, vilket gagnar både studenter från olika utbildningsanordnare och vanliga biblioteksanvändare som vill förkovra sig på egen hand.
- en höjd servicenivå eftersom en större del av det efterfrågade materialet finns på det egna biblioteket. Antalet fjärrlån minskar - fjärrlån som tar resurser i form av personaltid och transportkostnader.
- att en positiv spiral skapas eftersom tillgång stimulerar efterfrågan. När folkbiblioteket köper in kurslitteratur följer en efterfrågan på bredvidläsning och kvalificerat referensarbete. Även andra funktioner och verksamheter på det egna folkbiblioteket upptäcks av de studerande.
- att nya kategorier av användare upptäcker folkbiblioteket .
- att fler kommuninvånare stimuleras att gå vidare i sina studier.

Förutsättningarna för inköp av kurslitteratur är naturligtvis varierande för olika folkbibliotek. I Västra Götalandsregionen har det efter etablerandet av ett regionalt kursboksbibliotek utvecklats olika nivåer för

inköp och ansvar. Kursboksbiblioteket i Skara startades den 1 januari 2000 med bl. a. inköp på efterfrågan. Kursboksbiblioteket har blivit en stor tillgång för regionens folkbibliotek och dess studerande.

I BIBSAMs rapport Bibliotekens fjärrlån framgår att det har skett en ökning av antalet fjärrlån på den nyare litteraturen till folkbiblioteken. Det är det ökande antalet studenter ute på folkbiblioteken som står för en stor del av denna ökning. Deras litteraturbehov sträcker sig utöver det bestånd folkbiblioteken äger eller anser sig ska äga. Många bibliotek är osäkra över vilka förpliktelser ett folkbibliotek har när det gäller att tillgodose högskolestudenters litteraturbehov. Erfarenheterna från projekten har utformats till ett förslag på ansvarsnivåer för folkbiblioteket respektive länsbiblioteket.

INKÖPSNIVÅ FÖR FOLKBIBLIOTEKET

I folkbibliotekets bestånd bör en basnivå av kurslitteratur finnas tillgänglig för kommunens studerande. Denna bas består till stor del av metodböcker. Det är litteratur som återkommer inom så gott som alla utbildningar. Även små kommuner bör ha kurslitteratur av denna typ. Därutöver bör folkbiblioteket köpa in grundböcker inom de ämnesområden som merparten av kommunens studerande läser. Studiebibliotekarien bör kontinuerligt följa upp vilka typer av studerande som finns i kommunen. Efterfrågan på viss kurslitteratur ger klara signaler om vilka ämnen som bör täckas in i första hand.

INKÖPSNIVÅ FÖR LÄNSBIBLIOTEKET

Länsbiblioteken, finansierade av landsting och stat, skall bistå de kommunala biblioteken, arbeta med biblioteksutveckling, ge länets invånare en effektiv och jämlik informations- och litteraturförsörjning samt samarbeta med centrala och regionala institutioner, organisationer och

myndigheter. I Västra Götaland har Regionbibliotek Västra Götaland samma funktion. I denna skrift används termen länsbibliotek genomgående men alla regionala bibliotek åsyftas.

Länsbiblioteket bör ge folkbiblioteken service med i princip all kurslitteratur utöver basbeståndet och grundböckerna inom de i kommunen mest lästa ämnena. Länsbiblioteket bör således inrätta en kurslitteratursamling som en viktig del i länets infrastruktur för vuxnas lärande. Den regionala kurslitteratursamlingen blir därmed ett betydelsefullt komplement till den kommunala basservicen.

Länsbiblioteket bör ge råd till folkbiblioteket om inköp av kurslitteratur. Den kunskap som byggs upp vid det regionala arbetet med en kurslitteratursamling bör tas tillvara vid uppbyggnad och vidareutveckling av den kommunala inköpsnivån. Samarbetsformer där man tillvaratar länsbibliotekets överblick med folkbibliotekens lokala erfarenheter bör stimuleras. Länsbiblioteket bör arbeta med att långsiktigt bygga upp förteckningar på efterfrågade titlar som blir till en värdefull utgångspunkt för inköpsdiskussioner. Länsbiblioteket bör även utveckla ett snabbt och effektivt sätt att nå ut till länets bibliotek med uppgifter om kraftigt efterfrågade titlar, vilket skulle ge folkbiblioteken bättre beredskap och snabbare signaler för eget inköp.

För att vara en aktiv resurs för de studerande krävs även en viss basnivå på referenssamlingen, en inom vissa områden fördjupad nivå på facklitteraturen samt en väl fungerande fjärrlåneverksamhet. Har kommunen en stor del vård- och omsorgsstuderande bör det avspeglas i folkbibliotekets bestånd genom en satsning på kurslitteratur och bredvidläsning för denna grupp.

I sin omvärldsanalys OM världen 2001 betonar Statens kulturråd vikten av samarbetsprojekt mellan olika bibliotekskategorier kring litteraturservice till de studerande.

DATABASER

Vid diskussioner om studerande på folkbibliotek har det framkommit önskemål om tillgång till högskolans databaser. Av olika skäl har detta varit en svårlöst fråga. Frågan är om de studerandes behov ligger på den nivån när de besöker folkbiblioteket? Högskolorna erbjuder i regel sina studenter tillgång till ett Internetabonnemang vilket gör högskolans databaser tillgängliga hemifrån.

Erfarenheten visar att vid referensarbete med studerandes frågor kommer man långt även med ett basbestånd av databaser.

Många studerande efterfrågar artiklar och då framförallt ”vetenskapliga artiklar”. Artikeldatabaser i olika former är således en nödvändighet. I ett basbestånd bör även allmänna och ämnesspecifika uppslagsverk finnas i både tryckt och digital version. Även bibliografiska databaser med beskrivningar/recensioner av litteratur har stort värde vid arbete med studenter.

INFORMATIONSKOMPETENS

Den snabbt ökande informationsvolymen samt krav på ett livslångt lärande medför ökade och förändrade kompetensbehov hos samhällets medborgare. En kompetens som behövs är informationskompetens.

Informationskompetens kan definieras som förmågan att kunna söka information, kritiskt utvärdera den och använda informationen – omvandla informationen till kunskap. Informationskompetens kan ses som en del av allmänbildningen och det kritiska tänkandet.

Informationskompetens finns i biblioteket. Bibliotekets ambition är att bidra till att användarna erhåller denna kompetens. Biblioteket erbjuder verktyg (vägledningar, handledning, undervisning och information) för användarna till stöd för utveckling av informationskompetens.

Folkbibliotekens medverkan till ökad informationskompetens hos medborgarna är av stor betydelse för den enskilda individens och det demokratiska samhällets utveckling. Det gäller för medborgaren att

inneha informationskompetens för att till fullo kunna delta i samhällslivet och därmed kunna påverka samhällets utveckling.

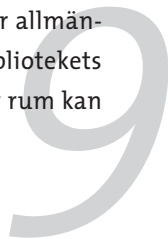
Studiebibliotekarien har en nyckelroll på folkbiblioteket när det gäller verksamhetens pedagogiska funktion. Studiebibliotekarien har med sina pedagogiska kunskaper förmågan att se användarnas/studenternas behov och ställa dem i relation till bibliotekets befintliga resurser. Studiebibliotekarien kan därigenom sätta samman en strategi för folkbibliotekets bidrag till en ökad informationskompetens hos kommunens invånare.

Studenter på högskolenivå erhåller i de flesta fall undervisning i informationsökning. Folkbibliotekets roll i detta avseende är inte att konkurrera med högskolebibliotekens utbildningar, utan att vara ett komplement för de studerande. För en del studerande står folkbiblioteket för det trygga biblioteket, där de känner sig hemma och är vana att fråga.

BIBLIOTEKSMILJÖ

Möjligheterna till flexibelt lärande medför att den enskilda individen, dels har en mycket större valfrihet i dag när det gäller val av utbildning och därigenom studieort, dels ställer större krav på den egna kommunens institutioner för studiestöd, t.ex. folkbibliotek och lärcentrum. Det är inte längre omöjligt att bo kvar i Mariestad och studera till lärare vid Mitthögskolan i Härnösand. Det flexibla lärandet medför därmed också ökat tryck på folkbibliotekens fysiska utrymmen. Folkbibliotekets lokaler skall fungera både som studiemiljö och social mötesplats

De studerande behöver både enskilda, tysta studieplatser och olika typer av grupparbetsplatser. De tysta studieplatserna kan vara belägna runt omkring i bibliotekets lokaler men även i enskilda rum. Grupparbetsplatserna bör vara mindre rum med tillgång till dataanslutning. För att kunna bedriva olika former av utbildningar såväl för allmänhet som för olika målgrupper t.ex. studerande bör det i bibliotekets lokaler även finnas rum lämpliga för undervisning. Denna typ av rum kan

även användas som sökverkstad, en drop-in-verksamhet, öppen vissa tider under dagen/veckan. Bibliotekets lokaler bör anpassas för att möjliggöra och stimulera till ett pedagogiskt arbetssätt.

I en god studiemiljö på folkbiblioteken bör det finnas:

- flexibla undervisningsrum med tillgång till dator/datorer
- tysta studieplatser
- grupparbetsrum med plats för fyra-fem studenter i varje

Folkbiblioteken är samhällets sociala torg, en plats för möten. På landets folkbibliotek sker dagligen möten mellan människor i alla åldrar från alla kulturer och klasser. Möten som annars inte skulle ägt rum. Studier, framförallt på distans, kan medföra ensamhet och isolering. Ett väl fungerande socialt rum på det egna folkbiblioteket är därför betydelsefullt för den enskilda studenten.

Att etablera en funktion som studiebibliotekarie kräver förberedelse och planering. Det krävs utbildningar, inventeringar, kontaktarbete samt implementering av funktionen i den egna organisationen, kommunen och länet (utbildningsanordnare, lärcentra, komvux, länsbibliotek, högskolebibliotek, folkbildningen).

Studiebibliotekarie som yrkesroll

PEDAGOGISK UTBILDNING

För att kunna etablera och utveckla studiebibliotekariefunktionen bör den blivande studiebibliotekarien erhålla teoretiska kunskaper i pedagogik. Den teoretiska basen underlättar arbetet med att analysera och vidareutveckla undervisningen samt den pedagogiska handledarrollen vid det

enskilda mötet. Det gäller även att erhålla kunskap om utbildningslandskapet, vilka aktörer som finns, arbetsformer och nivåer. Även kunskaper om det flexibla lärandet och olika former av IKT-stöd (Informations- och kommunikationsteknik) är centrala.

UTBILDNING I WEBBPRODUKTION

Studiebibliotekarien kommer att använda olika former av verktyg i sitt arbete. För att kunna arbeta med Internet och de digitala källorna även som producent, bör studiebibliotekarien genomgå en basutbildning i webbproduktion. Studiebibliotekarien kan t. ex. sammanställa material till ofta förekommande referensfrågor och publicera på webben. Sammanställningen kan vara en vägledning för de studerande om vilka resurser som finns av böcker, video, tidskriftsartiklar och webbsidor. Sådana sammanställningar måste kontinuerligt uppdateras eller tas bort.

OMVÄRLDSANALYS

För att kunna utveckla en verksamhet krävs kunskap och kännedom om såväl målgruppen som miljön kring målgruppen. Studiebibliotekarien bör därför göra en omvärldsanalys i inledningen av sitt arbete.

En analys som beskriver:

- vilka utbildningsaktörer som finns i kommunen och regionen
- vilka kurser som erbjuds
- vilka kurser som planeras
- vilken biblioteksservice utbildningsanordnaren erbjuder
- vilka aktörer det finns runt de studerande t. ex. lärcentra
- vilka behov de olika studerandegrupperna har

Denna analys bör uppdateras kontinuerligt så att verksamheten följer förändringarna som sker i den lokala utbildningsmiljön.

ANALYS AV DEN EGNA VERKSAMHETEN

Omvärldsanalysen kompletteras med en analys av den egna verksamheten.

En analys som beskriver:

- vilka resurser som finns i form av personal, mediabestånd, teknisk utrustning och lokaler
- vilka resurser som finns inom kommunen i form av specialistkunskaper och samlingar
- hur man kan ta tillvara de resurser som finns i den egna kommunen
- vilka resurser som krävs för att nå det mål man fastställt för verksamheten

KONTAKTARBETE – BILDANDE AV NÄTVERK

För att på bästa sätt tillvarata de resurser som finns bör ett aktivt nätverk byggas upp runt de studerande. Ett nätverk som kan bestå av lokala och regionala aktörer och intressenter, utbildningsanordnare, folkbibliotek och andra typer av bibliotek.

Omvärldsanalysen utgör grunden för hur detta kontaktarbete skall utformas och för vilka kontakter som bör tas på olika nivåer.

Regionalt bör länsbiblioteket inrätta någon form av konsulttjänst med uppgift att inta en centralt förmedlande och konsultativ roll mellan folkbibliotek och högskolebibliotek. Länsbibliotek och regionens högskolebibliotek bör i samarbete erbjuda fortbildning, inbjuda till studiebesök och anordna informationsträffar för kommunernas studiebibliotekarier. Det gäller för de olika bibliotekstyperna att känna till varandras vardag för att bäst kunna samarbeta runt den gemensamma nämnaren – studenten. Olika samarbetsformer mellan skilda bibliotekstyper bör prövas.

Folkbiblioteket skall vara ett aktivt stöd för kommunens vuxenstudierande i samverkan med olika aktörer inom utbildningsområdet. All personal måste tillsammans skapa detta stöd.

Arbetsformer och verktyg för studiebibliotekarien

ARBETSFORMER I DEN EGNA ORGANISATIONEN

Studiebibliotekarien är ansvarig för att i samarbete med sina kolleger disponera de befintliga resurserna. Arbetet med lokaler, datorer och mediebestånd bör ske så pedagogiskt genomtänkt som möjligt. En kortare pedagogisk grundutbildning av all personal samt återkommande korta seminarier, studiebesök samt en levande diskussion garanterar att det pedagogiska synsättet fördjupas och införlivas i verksamheten.

ARBETSFORMER I SAMARBETE MED ANDRA ORGANISATIONER

Folkbiblioteket skall samverka med olika aktörer inom utbildningsområdet. Studiebibliotekarien är ansvarig för de externa kontakterna och utvecklingsarbetet. I kommunen bör ett biblioteksråd bildas med representanter från de olika lokala aktörerna. Detta biblioteksråd bör arbeta fram riktlinjer för en samordning och samsyn på bibliotekens roll för de studerande i kommunen, riktlinjer som bör ingå som en del av den kommunala biblioteksplanen.

Studiebibliotekarier inom ett län bör regelbundet träffas för att utbyta erfarenheter, undersöka möjligheter till samarbete, samordna vidareutbildningar och göra studiebesök. Denna form av samarbete kan även ske i mindre grupper och efter eget initiativ.

Studiebibliotekarien arbetar således med aktivt stöd från både kommunalt håll i form av lärcentra och utbildningsanordnare och från regionalt håll bestående av andra studiebibliotekarier, länsbibliotek, högskolebibliotek, utbildningsanordnare på regional och nationell nivå.

ARBETSFORMER VID ARBETE MED STUDENTER

Var sker de pedagogiska mötena på folkbiblioteket?

De sker vid det enskilda mötet - varje möte i informationsdisk och lånedisk är i princip ett pedagogiskt möte. Förberedda, planerade pedagogiska möten sker ofta i grupp. Det kan vara regelbundet återkommande undervisning riktad dels mot en bred allmänhet, dels mot olika målgrupper t. ex. studerande, pensionärer, barn eller ungdomar. Men även mötet användare – bibliotekslokal, användare – mediekatalog är också pedagogiska möten. Hur utformar folkbiblioteket sina fysiska biblioteksmiljöer och sina digitala biblioteksmiljöer så pedagogiskt som möjligt?

Förslag på arbetsformer som kan prövas vid etablerandet av studiebibliotekariefunktion:

- Användarundervisning, visningar av biblioteket och dess resurser.
- Kurs i informationssökning. Både teori om informationssökning och praktiska exempel. Kursen kan även vara mer inriktad mot en viss typ av studerande.
- Enskild handledning, tidsbokning av studiebibliotekarie, dels för att kundorientera referensarbetet bättre, dels för att möjliggöra fördjupning av referensarbetet och därmed höja kvalitén.
- Sökverkstad, en typ av drop-in- verkstad med informationssökning och hjälp till självhjälp i fokus. Rum med datorer bemannat med personal på bestämda tider. Individuell hjälp i ett gruppsammanhang.
- Elektronisk informationsdisk som komplement till det traditionella

referensarbetet. Olika former av referensarbete via webben kan prövas, både i realtid (det faktiska tidsförloppet då en process pågår) och i tidsförskjutning.

Detta är viktiga arbetsformer att pröva och utveckla då många studerande pendlar eller jobbar vid sidan av studierna. De har därför behov av att själv kunna styra när de skall utnyttja bibliotekets service.

VERKTYG

Vilka verktyg behöver studiebibliotekarien i sitt arbete? Vi har konstaterat att studiebibliotekarien bör ha verktyg i form av utbildning i pedagogik och webbproduktion, en omvärldsanalys samt aktiva nätverk. Studiebibliotekarien bör även ha tillgång till en egen dator för att kunna arbeta på ett så rationellt och kvalitativt sätt som möjligt.

En teknisk plattform är ytterligare ett centralt verktyg för studiebibliotekarien. Den tekniska plattformen består av en gemensam webbplats för studiebibliotekarierna i en region. Plattformen är en bas för både det regionala samarbetet och för det individuella arbetet med studerande ute på folkbiblioteken.

Den tekniska plattformen består av två delar. En del är riktad mot de studerande - en studieportal. Studieportalen är en vägledning vid informationssökning för studerande och allmänhet. Den är även en utgångspunkt vid undervisning och referensarbete för bibliotekets personal. Studieportalen synliggör och marknadsför bibliotekets digitala resurser.

Det gemensamma nätverket kan skapa och utforma en studieportal. En studieportal som sedan kan användas som mall för folkbiblioteken när de skapar sina egna profilerade studieportaler. Uppdatering och utveckling av studieportalerna kan ske både i nätverket och på det egna biblioteket. Kommuner med redan etablerade samarbeten kan skapa en gemensam studieportal vilket medför samordningsvinster samt bättre service

för invånarna. Många biblioteksanvändare som bor i ytterkanter av kommuner eller pendlar mellan olika orter nyttjar ofta flera folkbibliotek.

Den andra delen av den tekniska plattformen är riktad mot studiebibliotekarien. Den är ett stöd för arbetet i nätverk. Här samlas all information om studiebibliotekarier i regionen, utbildningar, kurslitteratur, webbaserat stöd i form av gemensamt gjorda handledningar – vägledningar i användarundervisning och informations skrifter.

En gemensam teknisk plattform är en viktig del i infrastrukturen för vuxnas lärande kommunalt och regionalt.

Studiebibliotekarien är en ny yrkesroll. En yrkesroll som rustar folkbiblioteket att möta behoven som följer i det livslånga lärandets spår.

Studiebibliotekarien -en sammanfattning

- studiebibliotekarien ansvarar för folkbibliotekets studiestödande verksamhet för kommunens distansstuderande och vuxenstuderande
- studiebibliotekarien är en bibliotekspedagog
- studiebibliotekarien har ett kommunikativt arbetssätt
- studiebibliotekarien är en aktiv teknikanvändare
- studiebibliotekarien är en aktiv lobbyist för folkbiblioteket i den kommunala och regionala infrastrukturen för vuxnas lärande

litteratur

Bibliotekens fjärrlån :
en kartläggning av fjärrlåne-
förmedlingen vid folk- och
forskningsbiblioteken - Statens
kulturråd och Kungliga biblio-
teket BIBSAM – 1998

Ericson, Kerstin, Biblioteket i
utbildningssamhället – Svensk
biblioteksforening – 2000

Mediaarbete i Västra
Götalandsregionen
[www.bill.hb.se/bill/pdf/
mediaarbete.pdf](http://www.bill.hb.se/bill/pdf/mediaarbete.pdf)

OM världen 2001 :
Kulturrådets omvärldsanalys
– Statens kulturråd – 2001

Vuxnas lärande och utveck-
lingen av vuxenutbildningen
– Regeringen – 2001 :
Regeringens proposition ;
2000/01:72

Denna skrift är tänkt som inspirationskälla och diskussionsunderlag vid inrättande av studiebibliotekariefunktioner på folkbiblioteken. Skriften bygger på erfarenheter och kunskap som växt fram i projekten BILL (Bibliotekens roll i det livslånga lärandet) och EBILL (Elektroniskt bibliotek i det livslånga lärandet) i Västra Götalandsregionen. De båda projektens mål har varit att utveckla folkbiblioteken till effektiva institutioner för utbildningsstöd.

Helena Jannert arbetar som studiebibliotekarie på Mariestads stadsbibliotek. Hon har under två år varit anställd av Regionbibliotek Västra Götaland för att arbeta med projekten BILL och EBILL.